

Poliser i de farligaste New York-skolorna minskar brottsligheten

Vapeninnehav, misshandel, rån och sexualbrott är en del av vardagen i vissa New York-skolor. Under 2004 sattes 150 poliser in på de farligaste skolorna. Brottsligheten har gått ner men frågan är om New York-modellen är lämplig i skolmiljö.

TEXT OCH FOTO: JEANETTE NEIJ

GREGG LUNDAHL LÄTER FÖRST ganska trött på rösten. Han berättar om sin dag som samhällslärare på Washington Irving High School på nedre Manhattan. Dagen har delvis gått åt till att sörja och försöka förstå gårdagens händelse. En av skolans elever sköts till döds vid en skottlossning i en mataffär kvällen före. Hennes skolkamrater samlas och får möjlighet att prata med kuratorer.

– En annan kille ville begå självmord i dag och en flicka kastade flaskor på andra.

Som skolans representant för lärarnas fackförbund UFT (United Federation of Teachers) och funktionär med ansvar för disciplin för drygt en femtedel av Washington Irvings knappt 3 000 elever är, Gregg Lundahl en av dem som engagerar sig i problemen.

– Så här ser inte en vanlig dag ut längre, men det var så förut. Förra året hände något varje dag. Vi kunde ha gäng med 25–50 ungar som sprang genom korridorerna. Stora grupper struntade i att gå på sina lektioner och gick in i klassrum och drog ut elever. Det var hämndslagsmål, gängbråk där folk kallades in utifrån, rån och försök till våldtäkter.

Situationen hade varit riktigt illa i nästan ett år, men blev ohållbar hösten 2003. Minskade anslag hade lett till för stora klasser, neddragningar

Situationen hade varit riktigt illa i nästan ett år, men blev ohållbar hösten 2003. Minskade anslag hade lett till för stora klasser, neddragningar

Situationen hade varit riktigt illa i nästan ett år, men blev ohållbar hösten 2003. Minskade anslag hade lett till för stora klasser, neddragningar

Skoldagen på Washington Irving är slut – polis och säkerhetsvakter kan pusta ut.

Washington Irving High School på Manhattan bevakas av polis.

av skolans säkerhetspersonal och indragningar av personal som kontrollerade legitimation i skolmatsalen och vid ingången.

– Eleverna slogs om stolarna i klassrummen, började använda cafeteria som uppehållsrum och insåg att skolan inte hade kontroll.

Dessutom drogs det in på alternativa ställen för avstängda elever. De som blivit avstängda för brott kom tillbaka till skolan redan nästa dag. Det innebar exempelvis att en tjej tvingades möta den som försökt våldta henne.

Till slut, när lärarna hade demonstrerat och sagt att de inte kunde arbeta längre, var borgmästare Michael Bloomberg tvungen att agera. En ny strategi utformades i enlighet

med polisens Compstat-program, som använder brottsstatistik för att se vilka värst drabbade områden som behöver extra polisinsatser.

– En stor armé av poliser intog tolv skolor i New York City. De första dagarna kom 50 poliser till Washington Irving, berättar Gregg Lundahl.

När vi börjar prata om förändringarna på skolan sedan början av 2004 förändras något i hans röst. I

”Självklart ska man satsa på skolor som har problem men det är inte säkert att 150 poliser är bästa lösningen utan snarare pedagogisk förstärkning och sociala insatser. Polisen är inte bäst på att hantera barn...”

”Jag är liberal, demokrat och humanist men...

Washington Irving High School är fullständigt annorlunda i dag. Vi har inga elever som begär att få byta skola längre – och lärarna kan undervisa igen.”

takt med att han berättar om det nya programmet Impact Schools och de synliga resultaten låter han mer och mer entusiastisk.

– De har anammat nolltolerans i skolorna. Jag är liberal, demokrat och humanist men håller helt med. Washington Irving High School är fullständigt annorlunda i dag. Vi har inga elever som begär att få byta skola längre – förra året var det 75 – och lärarna kan undervisa igen. Eleverna kan vara emot metoderna men har fått en respektabel skola där de känner sig säkrare. De vill kunna gå på toaletten utan att bli attackerade.

Poliserna hade ett helt annat sätt mot eleverna än de hade varit vana vid. Om någon var ute i korridoren när klockan hade ringt in och vägrade att visa sin legitimation för polisen så fördes de till skolledningen i handklovar. Gregg Lundahl säger att han önskar att ett sådant språk inte skulle behövas, men att en del bara förstår det språket. Fortfarande stängs elever av, men inte lika många som förut. Och även om det fortfarande förekommer brott har antalet grova brott minskat drastiskt.

– Polisstyrkan minskades efter ett tag och i dag ser jag bara en polis i korridorerna då och då, berättar Gregg Lundahl.

Resultatet verkar dock inte vara lika bra överallt. På en skola i Bronx har antalet allvarliga brott i stället ökat, enligt statistik redovisad av New

York Times den 19 oktober. På en annan skola i Bronx berättar en lärare för New York Times att lärarna fortfarande är rädda och att bråken och våldet inte är under kontroll.

En som har tittat närmare på problemen med disciplin i amerikanska skolor är Richard Arum, professor i sociologi vid Steinhardt School of Education, New York University. Hans tes är att domstolarna är det största problemet. Sedan årtionden har unga fått fler rättigheter och anmäler lärare så fort dessa överträder dem, menar Richard Arum. Hålla fast en bråkstake, tillrättavisa klassens clown för skarpt eller skicka iväg en elev för skamlös klädsel – sådant kan leda till att lärare åker på en kostsam rättegångsprocess.

– Lärarna blir då rädda för att bli involverade. Lagen hindrar dem från att utöva disciplin.

Han vill inte helt döma ut att polisen tar i med hårdhandskarna i skolan eftersom där finns så stora problem, men ser ändå svårigheter med uniformer i skolan.

– Ett auktoritärt sätt upplevs som orättvist av eleverna. Men om polisinsatserna utförs väl kommer eleverna att känna sig säkrare. Utförs det auktoritärt kommer fler elever att känna sig bortstötta.

Hur ser man då i Sverige på de drastiska åtgärderna på skolorna i New York? Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi vid Stockholms universitet, menar att de svårigheter som de amerikanska skolorna har inte är direkt jämförbara med svenska skolors situation.

– Självklart ska man satsa på skolor som har problem men det är inte säkert att 150 poliser är bästa lösningen utan snarare pedagogisk förstärkning och sociala insatser. Polisen är inte bäst på att hantera barn, utan farliga brottslingar, säger han.

I stället för att göra skolorna fängsliknande nämner Jerzy Sarnecki

”...de svårigheter som de amerikanska skolorna har inte är direkt jämförbara med svenska skolors situation.”

vad som bevisligen har fungerat brottsförebyggande i USA: att erbjuda dagisplats för barn till svarta tonårsmödrar i ghetton.

Johannes Knutsson är professor vid Polishögskolan i Oslo och även verksam vid den svenska Polishögskolan. Hans uppfattning är att man kanske måste ta till något så drastiskt som massiva polisinsatser på skolorna när man har svåra problem med våld och övergrepp.

– Jag kan tänka mig situationer där det kan behövas. Men bland kriminologer i allmänhet finns det en uppfattning om att polisen inte betyder något när det gäller brottsförebyggande, säger han.

Även om inte USA och Sverige är direkt jämförbara när det gäller skolbrottslighet så anser Bo Munthe, rådgivare i skoltrygghetsfrågor, att det finns en aningslöshet och godtrogenhet i Sverige. Efter utbildning på National School Safety Center i USA för fyra år sedan startade han programmet Tryggare Skola i Sverige som han har jobbat med på ett tiotal skolor i Stockholm.

– Det finns väl inte en skola i det här landet som har besöksrutiner, men jag får på fingrarna så fort jag jämför med USA. Det ska inte finnas någon som är obehörig på skolorna men de läcker som såll. Vem som helst kan komma och gå som de vill, säger han.

Skolan i Sverige är av tradition en öppen miljö, men i exempelvis Malmö har man tvingats tänka i nya banor.

– Fysiskt är våra skolor byggda

för att vara öppna miljöer, men vi har märkt att vi måste tänka annorlunda. När vi renoverar och bygger om försöker vi nu skapa en tydlig reception som också ska kunna fungera som spärr vid en markerad huvudingång. Vi stänger sidoingångar och försöker på så sätt styra flödena. Alla våra elever har dessutom krav på sig att ha synligt id-kort med foto, berättar Kay Nilsson på utbildningsförvaltningen i Malmö.

Han är projektledare och sysslar med den fysiska miljön inom gymnasieskolan. Tendensen han ser är att det blir allvarligare och allvarligare typer av händelser.

– Graden och mängden av hotbilder och våldshändelser har ökat. Allt måste polisanmälas men rutiner för att samla in uppgifterna har bara funnits ett antal år tillbaka, vilket gör det svårt att jämföra statistik bakåt.

Statistiken är heller inte helt tillförlitlig, men 2003 polisanmäldes 80 händelser vid gymnasieskolorna i Malmö. Fram till och med oktober 2004 låg man på cirka 90 polisanmälningar.

Det pågår ett projekt ihop med polisen om att skapa ökad medvetenhet om problemen, och på några av Malmös gymnasieskolor har videokameror satts upp som ett led i bevakningen. Vid ett par tillfällen har det också funnits ambulerande civilklädda vakter på skolorna.

– Jag hoppas att vi inte behöver gå upp en nivå till med uniformerade vakter och metalldetektorer. Vi är allmänt tveksamma till de åtgärder som används i New York. Vi har inte haft den typen av diskussioner än, säger Kay Nilsson. ■

JEANETTE NEIJ ÄR FRILANSJOURNALIST
I NEW YORK

New York tacklar brott i skolan

I februari 2004 placerades 150 poliser på tolv skolor i New York City. Av skolorna låg fem i Bronx, fem i Brooklyn och en vardera i Queens och på Manhattan. De tolv skolorna hyser färre än tre procent av stadens 1,1 miljoner elever men stod för elva procent av alla skolincidenter 2003. Polisen använder sig av samma metod som staden i övrigt: snabba polisinsatser sätts in där statistiken visar att brottsligheten är värst.

Enligt New York Citys utbildningsdepartement sjönk brottsligheten generellt med 10 procent på dessa så kallade impact schools fram till skolårets slut. Antalet grövre brott som misshandel och grov stöld sjönk med 48 procent.